

La salut mental dels professionals de la sanitat

Metges i infermeres no poden més

- *La pressió assistencial i la falta de recursos agreugen el malestar del col·lectiu sanitari*
- *“No necessitem més recursos psicològics, sinó canvis organitzatius”, diuen*
- *La pèrdua d'identificació amb la feina s'estén a l'escenari postcovid*

MAYTERIUS
Barcelona

“Després de la pandèmia no hem tornat a la normalitat, hem tornat a la irregularitat, però ara amb més població i la síndrome de l'esgotament professional és molt intensa”. “A falta de professionals, la solució que es dona és augmentar la quota de pacients de manera il·limitada”. “Tal com treballem, anem en contra de principis ètics de la professió”. “Les infermeres estem cremades”. “L'autoprescripció d'ansiolítics ha crescut de manera desmesurada”. “Cada vegada més companys s'enfonsen i abandonen la professió a què tants esforços han dedicat des de l'adolescència”.

El col·loqui Opinió Quiral sobre la salut mental dels professionals sanitaris, organitzat per la Fundació Vila Casas, es va

convertir ahir en un clam sobre el malestar d'aquest ampli col·lectiu.

“Els professionals sanitaris ja partien d'un estat de malestar per les retallades de l'Estat de benestar quan va arribar la covid, i ara, a l'escenari postcovid, el que es respira és nihilisme, desconnexió i inacció; els professionals estan cremats i la sensació generalitzada és que ja no s'identifiquen amb la feina”, va resumir Maria Dolores Braquehais, psiquiatre i cap clínica del programa d'atenció integral als professionals de la salut malalts de la

Entre el 2017 i el 2022 s'ha quintuplicat el percentatge d'infermeres que temen per la seva salut mental

Clínica Galatea. Des de principis del 2020, la Fundació Galatea ha atès prop de 5.300 professionals de la salut de Catalunya: 1.299 el 2020, 1.376 el 2021, 1.846 el 2022 i 734 entre el gener i l'abril d'aquest any.

Maria Romeu, infermera de salut pública especialitzada en salut mental, va facilitar algunes xifres que radiografien bé les sensacions del col·lectiu d'infermeria a partir d'estudis de la Clínica Galatea. Si el 2017 el percentatge d'infermeres que consideraven que la seva salut era regular o dolenta no arribava a un 15%, el 2022 (que recollia dades de l'octubre del 2021) superaven un 33%. I el percentatge de les que veien en risc la seva salut mental s'ha quintuplicat en aquest període, fins a arribar a un 58% el 2022. També s'ha triplicat el nombre de professionals que es declaren cansades, estressades o amb mal, i el percentatge de

les que declaren que ja no poden més ha passat d'un 14,6% a un 39,8%.

“Les infermeres ens veiem més afectades que altres professionals perquè estem sovint en contacte amb el dolor, el patiment i la mort, i som majoritàriament dones, amb els conseqüents problemes de conciliació; cal afegir-hi unes condicions laborals precàries i una falta de satisfacció professional a causa del poc reconeixement social i també dins del sector”, va emfatitzar Romeu, que és vicepresidenta del Col·legi Oficial d'Infermeres i

Els metges reclamen una reestructuració del sistema sanitari i de les vies d'accés a la professió

Infermers de Barcelona (COIB).

Amb aquest panorama, va dir, un 37% s'han plantejat deixar la professió. I això, segons les dades que va aportar Romeu i l'anàlisi de la situació que va fer el president de Metges de Catalunya, Jordi Cruz, és dramàtic, perquè falten professionals sanitaris i, amb tots els que ja arriben a la jubilació, en faltaran molts més els pròxims anys. “El sistema està en fallida bàsicament per la desídia de qui ho havia de planificar, perquè les piràmides demogràfiques ja indicaven l'escenari que vivim”, va intervenir Xavier Leonart, secretari general de Metges de Catalunya, que també va qüestionar que el sistema sanitari es gestioni amb criteris únicament economicistes en comptes de gestionar-se com a servei públic.

En aquest sentit, tant la doctora Braquehais com Dolors Liria, psicòloga de la Fundació Galatea

MARTI GELABERT

Elles, depressió i ansietat; ells, més addiccions

■ La feminització de les professions sanitàries també queda reflectida en l'activitat de la Fundació Galatea. Tracten més dones que homes, “tant perquè elles pateixen més trastorns de salut mental com perquè tenen més tendència a verbalitzar el malestar emocional i perquè als problemes professionals i d'autoexigència a la feina hi afegeixen el malestar per les seves dificultats per conciliar”, va apuntar la responsable del programa d'atenció inte-

gral, Maria Dolores Braquehais. Va detallar que també hi ha diferències de gènere en els problemes de salut mental que presenten. “En les dones hi ha més prevalença de trastorns depressius i ansiosos; en els homes hi veiem més trastorns de tipus addictiu i menys tendència a demanar ajuda voluntàriament; l'estigma sobre els professionals de la salut amb trastorns psicòtics, bipolars o addiccions continua sent alt, i hi ha resistència a explicar-ho”, va dir.

i vicedegana del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC), van apuntar que aquesta gestió, com s'organitza la feina, els recursos disponibles i les condicions laborals, té molt a veure amb l'augment dels trastorns de salut mental, la desconexió i la falta d'identificació amb la tasca dels professionals sanitaris.

Liria va fer molta èmfasi en el fet que és crucial treballar en equip per a la salut d'aquest col·lectiu, i això "és responsabilitat de les organitzacions".

Els doctors Montserrat Viladomiu i Miquel Vilardell, patrons de la Fundació Vila Casas, van coincidir que una de les qüestions que frenen la motivació i la salut dels sanitaris són unes polítiques de personal deficientes. "Les ordres venen imposades des de dalt, d'un dia a l'altre i canvien l'agència, ningú no et pregunta què vols fer...", es va lamentar Viladomiu. "No ens han ensenyat a treballar en equip ni ens ho faciliten, però la covid ens va demostrar que era i és l'única solució per tirar

endavant", va apuntar Vilardell.

"El malestar dels professionals de la salut no es resoldrà amb més recursos psiquiàtrics ni psicològics, sinó amb canvis institucionals i organitzatius, perquè un component molt important del malestar està relacionat amb com està organitzat el sistema de salut i com se'ls prepara per exercir, més enllà de la sobrecàrrega assistencial", va afirmar Braquehais.

En aquest sentit, uns quants professionals van aprofitar el col·loqui per reivindicar una reestructuració del sistema sanitari, però també del sistema d'accés a les professions relacionades amb la salut. "Els estudiants de medicina ja són els adolescents que s'estressen i autoexigeixen més", va dir la doctora Gemma Revuelta. "En la formació dels metges es prioritza la capacitat memorística i la competitivitat, i no valorem les actituds ni s'aprèn a gestionar persones o solucionar problemes", va apuntar Núria Terribas.

Braquehais va subratllar la necessitat de promoure tant entre els estudiants com entre els professionals que ja exerceixen la cultura de l'atenció en comptes de la del rendiment, perquè "cuidar no només és èticament desitjable, sinó que també és rendible des de la lògica de l'eficiència, que és la que entenen els gestors".●

"Abans de la covid hi havia malestar, ara es respira desconexió i nihilisme", diu la doctora Braquehais

Destrosses patides en l'últim atac al centre d'atenció primària del barri del Temple

Actes vandàlics en un CAP per receptes de psicofàrmacs

El personal sanitari se sent indefens davant les agressions

ESTEVE GIRALT
Tortosa

Metges, infermers i zeladors del CAP del Temple, a Tortosa (Baix Ebre), estan patint en primer persona la indefensió que tantes vegades denuncia el personal sanitari a causa de situacions d'assetjament, agressions verbals i de vegades fins i tot físiques, tot i que fins ara aquest no ha estat el cas, afortunadament.

Arran de la falta de respostes de la direcció general d'Atenció Primària, la metgessa coordinadora d'aquest centre d'atenció primària va optar dimarts al matí per denunciar la reiteració d'actes vandàlics i agressions verbals en el seu CAP, en un missatge a les xarxes socials amb imatges de les destrosses al mobiliari i equips d'informàtica de l'últim atac, aquesta setmana.

"Estem molt cremats, per la situació i perquè no hem tingut suports", explicava ahir a aquest diari una de les integrants de l'equip mèdic del CAP del Temple. El cas, amb forta repercussió després que es fes públic dimarts al web de *La Vanguardia*, ha obligat la Generalitat a moure fitxa. "Des de la direcció i gerència d'Atenció Primària s'està fent el seguiment dels casos i s'aplicaran les mesures corresponents en coordinació amb el Departament d'Interior", van explicar ahir fonts del

Departament de Salut.

Salut no ha concretat ara per ara en què consistiran aquestes mesures. Cal suposar que per millorar la protecció del personal sanitari del CAP del Temple, que no disposa de servei de vigilància. Metges, infermeres i zeladors no han estat informats de com es concretarà la resposta a les seves denúncies d'indefensió i assetjament.

En concret, tres actes vandàlics les dues últimes setmanes amb agressions verbals i destrosses al mobiliari i els

Atenció Primària es coordina amb Interior per protegir els metges, infermers i zeladors del centre

lavabos. L'origen dels atacs, la negativa dels metges a receptar psicofàrmacs. Els autors del violent assetjament, persones en situacions de drogodependència.

Salut, vint-i-quatre hores més tard que es fes públic el cas, es va limitar a reconèixer que "entre l'octubre i el novembre hi ha hagut tres incidents aïllats entre si, que han comportat agressions verbals i actes vandàlics sobre el mobiliari". La conselleria afegia que tots els incidents han estat denunciats davant els Mossos.

El Departament de Salut

destaca que "en entorns de serveis públics, com és el cas del CAP del Temple, hi ha protocols per a casos excepcionals que s'activen sempre que és necessari, i els professionals disposen de mecanismes i suport per a situacions de violència". Es recorda, a més, que des de l'any passat hi ha l'observatori per a situacions de violència en l'àmbit sanitari de Catalunya.

Les últimes setmanes el personal sanitari del CAP del Temple ha patit l'assetjament d'algunes persones que hi van per exigir que els metges els receptin els psicofàrmacs que volen. Es tracta d'usuaris en un estat molt avançat d'addicció a la droga que, a més, volen fer provisió d'opiàtics per revendre'ls en el mercat negre. En un dels episodis violents, un dels agressors va posar sobre la taula un ganivet com a amenaça.

El CAP del barri tortosí del Temple dona servei els set dies de la setmana i les 24 hores del dia, perquè també té servei d'urgències mèdiques. "Així no podem fer la nostra feina. Es com anar a la guerra, no saps què et passarà. Quan se'ls diu que no a una recepta de psicofàrmac, perquè demanen coses que no se'ls poden fer, es posen violents i agressius", expliquen.

Al centre, el personal sanitari confia que, malgrat la tebior de la resposta pública donada per Salut, després que el cas hagi sortit a la llum a partir d'ara es posaran les piles.●

Urgències

Els sanitaris atribueixen la pressió assistencial que pateixen en l'atenció primària i els serveis d'urgència (a la foto, els del Clínic de Barcelona) a la falta de planificació dels polítics